

Bibliografski opis

TERENTIUS Afer, Publius, 193/183-159 pr.n.š.

Il Terentio latino, comentato in lingua toscana, e ridotto a la sua vera latinita / da Giovanni Fabrini da Fighine Fiorentino. - In Venetia : Appresso gli Heredi di Marchio Sessa, 1580. - [6], 438, 33 str., [1], 60 f. ; 4°

Sorodni elektronski vir:

http://www2.arnes.si/~kppomm/cinquecento/terentius_1580.pdf. - Signature: A-Z 8, Aa-Qq 8, Rr 4. - Kazalo. - Zapis na nasl. strani: Fiorin (?) Zaccaria: POMPI. - Zapis na nasl. strani: Ad usum Petri Spe...: POMPI. - Na prednjem prostem spojnem listu žig: Biblioteca civica Pirano: POMPI. - Na nasl. strani žig: Ufficio comunale di Pirano: POMPI

Prstni odtis (po fei): nae- ed]a e,he [Fst 3 M.D.LXXX.: POMPI

871-7

Sign.: BC 1001385
COBISS.SI-ID 274676

Bibliografske opombe

avtor rimski komediograf Publij Terencij Afer je živel in uspešno ustvarjal v drugem stoletju pred našim štetjem, v predklasičnem obdobju rimske književnosti. Izviral naj bi iz severne Afrike, kjer naj bi bil zaslužjen med Puskimi vojnami. Ko je bil v Rimu osvobojen, se je pridružil krogu izobražencev, ki so se zbirali pri Scipionu mlajšemu. Njegove komedije opisujejo še vedno aktualne like in situacije, kot npr. čemerne očete, uporniške sinove, iznajdljive služabnike, ki z modrostjo rešijo osrednji zaplet. Bile so zelo priljubljene v srednjem veku in renesansi, privlačijo pa še danes.¹ Pri svoji interpretaciji grških originalov je skušal ohraniti umetniško kompozicijo in psihološko dovršenost. Pisal je v latinščini visoke družbe, njegova dela so salonske komedije v uglajenem jeziku.²

vsebina prva latinska izdaja Terencijevih komedij je izšla leta 1496,³ morda pa že tri leta prej v Lyonu.⁴ Pariške izdaje v letih 1551-1552 je komentiralo kar šestnajst priznanih humanističnih učenjakov (med drugimi Erazem, Glareanus, Melanchthon,⁵ Scaliger in Bembo). V posvetilu princu Cosimu de Medici se komentator naše izdaje pritožuje, da je na svetu vse preveč študentov in vse premalo učenjakov. Mladež, pravi, se tja do šestnajstega ali sedemnajstega leta v šolah uči jezikov, matematike, logike, filozofije narave ipd. zgolj zaradi straha pred učiteljem in starši, nato pa pozabijo na vse. Terentiusove komedije naj bi pritegnile mladino k učenju latinščine, komentarji pa k oblikovanju toskanskega jezika, ki naj bi bil sposoben izraziti tudi vse subtilnosti latinske književnosti. V nasprotju z mnogimi, ki so trdili, da se v ljudskem jeziku ne sme uvajati novih besed, latinskih pa tu ne uporabljati, je Giovanni Fabrini mnenja, da je jezik živa tvorba, kot drevo, ki jeseni odvrže liste, spomladi pa požene nove, besed latinskega izvora pa je v italijanščini (toskanščini) že itak tri četrtine. V drugem delu zato podaja skupne slovnične lastnosti in razlike med obema jezikoma, v tretjem pa vsebinsko kazalo z razlago pojmov.

založnik dediči Melchiorreja Sesse, beneškega založnika, knjigarja in tiskarja v letih 1505-1562. Melchiorre je imel delavnico v četrti San Giuliano. Deloval je sam, le v letih 1516-1526 v družabništvu s Pietrom Ravanijem. Kot založnik se je posluževal drugih tiskarjev (Domenica Nicolinija da Sabbia, družine Giglio, Bernardina Bindonija, Francesca Rampazetta in Agostina Zanija). Z ženo Veronico Barone je imel šest otrok, od katerih je Melchiorre bil tiskar vsaj od leta 1555. Od takrat pa do smrti Melchiorreja starejšega leta 1565 se navedba založnika oz. tiskarja lahko nanaša na očeta ali sina. Kot dediči so posle vodili vdova Veronica s sinovi Giovannijem Battisto, Giovannijem Bernardom, Melchiorrejem in Bernardinom. Vdova je bila na čelu podjetja vsaj do leta 1582, sinovi pa so v sodelovanju z več založniškimi združenji in tiskarji delovali do leta 1629.

pojavi se z imeni Heredi di Marchio Sessa, heredi di Melchior Sessa, haeredes Melchioris Sessae
signet mačka z mišjo v gobcu v okvirju z alegoričnimi in rastlinskimi motivi

¹ <http://dogbert.abebooks.com/servlet/SearchResults?an=terentius+af&y=0&x=0&sortby=1>

² Budimir, M.: *Litterae latinae*, str. 5.

³ Vignjević, T.: *Iz zibelke tiskarstva*, str. 42.

⁴ <http://dogbert.abebooks.com/servlet/SearchResults?an=terentius+af&y=0&x=0&sortby=1>

⁵ Melanchthona je Münster označil za prapodoba filistrskega, hirajočega zapečkarja. Obema z Lutrom je zameril, da ne razumeta njegovega gibanja, najprej pozivata k uporabi, potem pa potegneta s sovražnikom.

motto Dissimilium infida societas (~ Ne zaupaj drugačnim (družbi drugačnih))⁶

Fizični opis

pisna podlaga ročno izdelan papir, debelejšje vodne črte vodoravne, vodni znak na zgornji polovici lista ob pregibu, dodatni vodni znak v spodnjem zunanem kotu

številčenje, signature, register, kustosi, živa pagina

paginacija z arabskimi števkami se v prvem delu začne z listom 4 snopiča A, v drugem in tretjem delu foliacija z arabskimi števkami

označbe snopičev snopiči označeni z A-Z, Aa-Rr, listi označeni z arabskimi števkami 2-4, označena je prva polovica snopiča

vrste snopičev kvaterniji, Rr je binij

register ni

kustosi na vsaki strani

živa pagina na vseh straneh nad besedilom

okrasi, ilustracije, signet, zapis

vrsta pisave besedilo v kurzivi, komentar v antikvi, kurziva tudi v dodatku naslova, podnaslovih poglavij in povzetkih posameznih dram

inicialke okrašene in historizirane inicialke v treh velikostih

potek besedila komentar v dveh kolonah, besedilo centralno med njima, posvetila celostranska, vrstice oštevilčene na obeh straneh kolon

okrasi vinjete z rastlinskimi in alegoričnimi motivi

signet na naslovni strani

marginalije v slovničnem delu

rokopisne opombe so, tudi risbe

vezava

format 21,9 X 16,5 cm

vezice tri nepoudarjene

material platnic in prevleka s pergamentom prevlečena lepenska

kapital kapitula in kapitalski vezici

hrbet cevast, šivan, pergament, z napisom TERENTIO

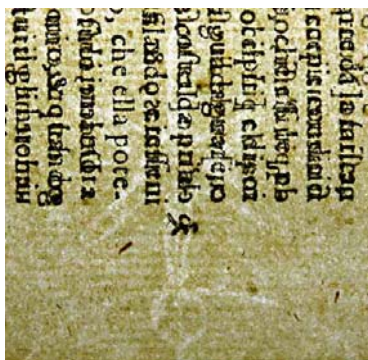
ohranjenost

poškodbe na vezavi poškodbe zaradi vlage in bioloških škodljivcev – insektov, madeži zaradi železotaninskega črnila

poškodbe na knjižnem bloku madeži zaradi vlage, poškodbe zaradi bioloških škodljivcev – insektov

izvor na hrbtu nalepka Civica biblioteca Pirano z oznako O 1/22, na prednji platnici žig Biblioteca civica Pirano z oznako G I 11, na naslovni strani žig Ufficio comunale di Pirano, na prednjem prostem spojnem listu žig Civica biblioteca Pirano z oznako O 1/22 in zapis Lib. antica

deli vodnih znakov

⁶ <http://edit16.iccu.sbn.it/MAIN.htm>. Podoben signet z enakim mottom je imel tudi Comin da Trino (uporabljal je vsaj deset različnih signetov) leta 1549, sicer bratranec Gabriela Giolita de Ferrari - Ascarelli, F.: La tipografia cinquecentesca italiana, str. 201.

vodni znak na spojnih
listih in dodatni vodni
znak

